

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Ομαδική έκθεση

*το στόμα μπούκωσε με λόγια **

26, 27, 28 Αυγούστου | Μάρπησσα, Πάρος

στο πλαίσιο του 12ου Φεστιβάλ **Διαδρομές στη Μάρπησσα**

Συμμετέχουν Φοίβη Γιαννίση, Βιργινία Μαστρογιαννάκη, Μαρία Σιδέρη, Χαρά Στεργίου.

Επιμέλεια: Δέσποινα Ζευκιλή

12ο Φεστιβάλ Διαδρομές στη Μάρπησσα

Παρασκευή 26, Σάββατο 27 και Κυριακή 28 Αυγούστου 2022
Μάρπησσα, Πάρος

ώρες 19:00 – 22:00, είσοδος ελεύθερη

δείτε το αναλυτικό πρόγραμμα του φεστιβάλ ΕΔΩ

Διοργάνωση: Διαδρομές στη Μάρπησσα

Συνδιοργάνωση: Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Δήμος Πάρου

Μεγάλος Χορηγός: Blue Star Ferries

Site: www.stimarpissa.gr

facebook: <https://www.facebook.com/RoutesinMarpissa>

instagram: <https://www.instagram.com/stimarpissa/>

twitter: <https://twitter.com/stimarpissa>

youtube: <https://www.youtube.com/channel/UCTd5rdLdrEPp9q6Wjmi>

«Ωραία είναι και σήμερα τα βουνά (...) δηλαδή εμείς τα βλέπουμε ωραία, τα ίδια δεν έχουν καμιά αυτοσυνειδησία, όπως έλεγε ο Χέγκελ. Το να ξαναπερπατήσουμε σήμερα ένα χαμένο από το δάσος ή τις νεροσυρμές μονοπάτι μοιάζει με τη διαδικασία της ψυχανάλυσης, γιατί πρέπει να ανακαλύψουμε αυτόν τον χαμένο δρόμο, να τον φτιάξουμε σχεδόν από την αρχή, προσέχοντας τα ελάχιστα

σωζόμενα ίχνη (...) Είναι ένα τεράστιο αρχειοτάξιο ορεογνωσίας όλα αυτά, καμία φορά πιο εύγλωττο από τους σκονισμένους φακέλους των αρχείων. Μας βοηθάει κάπως να ακούσουμε τις φωνές του σώματος, τα νοήματα του σώματος των άλλοτε ζωντανών, αλλά νεκρών πια ανθρώπων.»

(Άγγελος Ελεφάντης, Τα βουνά, από το βιβλίο Τρία Δοκίμια, εκδ. Αντίποδες)

Η έκθεση «το στόμα μπούκωσε με λόγια» ξεκίνησε από το ενδιαφέρον της Δέσποινας Ζευκιλή για έργα καλλιτέχνιδων όπου η (θηλυκή) φωνή, η εκφώνηση, ο λόγος έχει πρωταγωνιστικό ρόλο. Οι προφορικές ιστορίες που έχει συλλέξει η ομάδα του φεστιβάλ Διαδρομές στη Μάρπησσα σχετικά με τις κατοικίες, τις παραδοσιακές αγροτικές κατοικίες της Πάρου, και τα αγροτικά ήθη και έθιμα που χάνονται μαζί τους αποτέλεσαν την εκκίνηση της έρευνας. Οι καλλιτέχνιδες θέλησαν να ακούσουν τους παλιούς, τη ντοπιολαλιά, τις λέξεις που χάνονται. Τους ήχους, όπως του θερίσματος ή του γριναζιού στο μαγγάνι. Κάθισαν μαζί τους στα αλώνια καθώς ο αέρας περνούσε ανάμεσα στα στάχυα, άκουσαν, ηχογράφησαν, κατέγραψαν, έγραψαν. Πού πάνε οι λέξεις που χάνονται;

Στα έργα που προέκυψαν ειδικά για την έκθεση οι φωνές του σώματος και του τοπίου συναντούν αυτές ποιητών και συγγραφέων, από τον αρχαίο Παριανό ποιητή Αρχίλοχο ως την πρωτοπόρο συγγραφέα της λογοτεχνίας του φανταστικού Ούρσουλα ΛεΓκεν.

Στο δοκίμιό της «Η θεωρία του σακιδίου στη φαντασία» που έφερε μαζί της στο «σακιδιό» της η Χαρά Στεργίου, η ΛεΓκεν μιλά για το μυθιστόρημα ως σακίδιο που συγκρατεί λέξεις. Λέξεις που συγκρατούν πράγματα. Όπως επισημαίνει η καλλιτέχνης, η ΛεΓκεν αποτραβιέται στα φανταστικά χωράφια της άγριας βρώμης όπου οι ιστορίες επινοούνται ξανά με μοναδικούς τρόπους γυρνώντας πίσω στο αντικείμενο που φέρνει την ενέργεια προς τα μέσα που περιέχει, που αποθηκεύει, που έχει ακυρωθεί από τα κυρίαρχα αφηγήματα ως ελαττωματικό, αδύναμο, θηλυκό. Επιστρέφει στην πελώρια και αχανή φανταστική τσάντα που περιέχει ανθρώπους και όχι ήρωες, μακριά από την *Ιστορία της Ακμής του Άντρα-Ήρωα* και πιο κοντά στην συλλογική και κοινωνική εμπειρία, σε ένα άλλο μοντέλο συλλογής, ένα μη-ηρωικό σχήμα που επικυρώνει την γλώσσα των διαφορετικών εμπειριών, ενώ ανοίγει την πόρτα των δυνατοτήτων για νέες αφηγήσεις.

Στο ηχητικό έργο docu-fiction και βιβλίο «Θεωρία Σακιδίου» που παρουσιάζει η Στεργίου στην αυλή της Αγίας Παρασκευής η άγρια βρώμη των προϊστορικών πληθυσμών της ΛεΓκεν συναντά συνειρμικά το ζιζάνιο της άγριας βρώμης στα χωράφια σιτηρών του Λαού της Μάρπησσας. Το κείμενο διασκευάζεται μέσα από κυκλικές μεταφράσεις και διαρρηγνύεται από τις αφηγήσεις γυναικών της Μάρπησσας σχετικά με τις αναμνήσεις της αποσπερνιάς όπου η κατοικιά ως άλλη πελώρια τσάντα εξιστορήσεων, εργαλείων, καρπών και συλλογικής συνύπαρξης δίνει φωνή σε νέες αφηγήσεις. «Μαζεύοντας σπόρους και λέγοντας ιστορίες» η Ιωάννα, η Μαρουσσώ, η Μαργαρίτα, η Χαρούλα, η Μαργαρίτα, η Ούρσουλα, η Φλόρενς και η Γκάλα συνθέτουν αυτό το ακουστικό docu-fiction, ως θεωρία ενός ακόμη σακιδίου, συνοδευόμενο από ηχογραφήσεις πεδίου των σιτηρών και της άγριας βρώμης στον τόπο παλαιών κατοικιών.

Στο βίντεο της Φοίβης Γιαννίση «ΤΕΤΤΙΕ», δηλαδή τζίτζικας στα αρχαία ελληνικά, που πρωτοπαρουσιάστηκε το 2012 στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης σε επιμέλεια του Σταμάτη Σχιζάκη, η αρχιτέκτονας και ποιήτρια στέκεται με το κεφάλι καλυμμένο από ένα καλάθι, μια αναφορά στην αρχαιοελληνική πρακτική του εγκλεισμού τζίτζικιών μέσα σε μικρά καλάθια-κλουβιά. Το τζίτζικι αντικαθιστά τη φωνή της. Επιστρέφοντας στον αγαπημένο της Αρχίλοχο και ελπίζοντας να πετύχει κανένα τζίτζικι ως υπόκρουση στα πευκάκια δίπλα στο Μουσείο Περαντινού η Γιαννίση δημιουργεί για την έκθεση στη Μάρπησσα μια νέα ποιητική διάλεξη - περφόρμανς για τζίτζικια και σύκα, το θέρος και την ερωτική επιθυμία, τη φιληδονία που φέρει μαζί του ο θερισμός και τα τραγούδια του.

Η Μαρία Σιδέρη στήνει την κονσόλα της σε ένα τραπέζι στο προαύλιο της Αγροτολέσχης, όπου τα παιδιά του νησιού διδάσκονταν άλλοτε βοτανολογία και εκμάθηση φυτέματος, μπουλιάσματος, κλαδέματος. Στο «σακιδιό» της έχει πολλές λέξεις: στιβάρι, σπαγάκι, αντράλικας, αγουδουρας, ρωγός, απαλωνιά, ξεγαρίζω, πινακωτή, απαλωνιά, σφιχταρόλια... Κάποιοι δανεικές από τον κύριο Νίκο Τζιώτη που της μίλησε για τα ξανανιωτά και τη δανεική, λέξεις ταυτισμένες με την ανταλλαγή καρπών αλλά και υπηρεσιών και δεξιοτήτων στο πλαίσιο της τοπικής αγροτικής οικονομίας. Στην περφόρμανς-διάλεξη «γύρω από την εξαφάνιση των λέξεων» αναζητά τις λέξεις που χάνονται αλλά και την πιθανή συμμετοχή μας.

Σε μια άλλη ανταλλαγή μας πάει το βίντεο της Βιργινίας Μαστρογιαννάκη «3 φορές 40 κομμάτια», αυτή του πιστού με τον άγιο, και συγκεκριμένα τον Άγιο Φανούριο που γιορτάζει στις 27 Αυγούστου, το Σάββατο του φεστιβάλ. Μετρώντας τα χρέη που συσσωρεύουν συχνά οι πιστοί απέναντι στον άγιο για τα όσα τους έχει κατά καιρούς φανερώσει παίρνει μέρος στην προετοιμασία του πανηγυριού στο ξωκλήσι του Αγίου Φανουρίου και της φανουρόπιτας στον τοπικό φούρνο και καταγράφει.

«το στόμα μπούκωσε με λόγια

τζιτζίκια ανακατεύονται με ήχο μπετονιέρας»

Καθώς αναζητάμε κατοικίες στο airbn για να απολαύσουμε το θέρος στην Πάρο κι επιστρέφουμε στη Μάρπησσα ελπίζοντας να μη δούμε άλλο κτίσμα να ξεφυτρώνει στον λόφο του Αντικέφαλου, αναρωτιόμαστε τι μπορούμε να κάνουμε με το αρχειοτάξιο της θερινής, νησιώτικης, αγροτικής γνώσης πέρα από το να την παρατηρούμε με νοσταλγία, να την καταγράψουμε, να τη βάλουμε στο σακιδιό μας. Μπορεί η επανάληψη, η αντιγραφή, η επιτέλεση, το συν-αίσθημα, η αυτο-θεωρία να παράξει μια νέα μορφή γνώσης και εμπειρίας διεκδικώντας έναν πιο αποφασιστικό λόγο έξω από τα όρια μιας οικοφεμινιστικής ματιάς που αναπαράγει τα στερεότυπα της θηλυκής εμπειρίας; Η μουσική της φύσης. Οι φωνές του σώματος. Η γραφή ως μια εκδοχή (θηλυκής) σωματικής δράσης. Εκφωνώντας, τραγουδώντας, ηχογραφώντας, αντιγράφοντας, γράφοντας.

** στίχος από το ποίημα της Φοίβης Γιαννίση Τζιτζίκια I - Αρχίλοχος, Ραψωδία, εκδ. Gutenberg, 2016.*

Τα έργα

Φοίβη Γιαννίση

Τζιτζίκια και Σύκα, 2022, Ποιητική ομιλία - περφόρμανς.

TETTIΞ, 2012, βίντεο.

Το έργο TETTIΞ έχει ως αφετηρία τη σύνδεση του ποιητή με το τζιτζίκι στην αρχαία

Ελλάδα, όπως παρουσιάζεται μέσα από τη μυθολογία, τη φιλοσοφία και την ποίηση. Ειδικότερα η ποιήτρια βρίσκει έμπνευση στο στίχο του Αρχιλόχου "τέτιγοσεδράξω πτερού" και στο απόσπασμα από τον Φαίδρο του Πλάτωνα όπου ο Σωκράτης αφηγείται την προέλευση των τζιτζικιών. Η καλλιτέχνις αντιμετωπίζει τη γραφή ως μια ακόμη εκδοχή σωματικής δράσης συσχετισμένης με την ανάγνωση. Στην νέα της ποιητική ομιλία - περφόρμανς η Γιαννίση εστιάζει στη φιληδονία ειδικότερα των γυναικών που ταυτίζεται με το θέρος και τον θερισμό.

Μαρία Σιδέρη, Μια ομιλία-performance γύρω από την εξαφάνιση των λέξεων, 2022.

Λιώνουν οι πάγοι, βυθίζεται η γη, ποιος θα μείνει όμως πίσω να σώσει τις λέξεις; Πού πάνε οι λέξεις όταν χάνονται; Πάνε δυτικά; Πάνε νότια; Πάνε βορειοανατολικά; Κι αν δεν τις συναντήσουμε ξανά, δεν πειράζει, δεν χρειάζομαι ένα τείχος από λέξεις για να σωθώ. Αρκεί που περάσαμε η μία δίπλα από την άλλη. Αυτό μου είναι αρκετό.

Βιργινία Μαστρογιαννάκη, 3 φορές 40 κομμάτια, βίντεο, 2022.

Η φανουρόπιτα είναι ένα δημοφιλές αντίδωρο που συναντούμε σε όλη την επικράτεια της Ελλάδας, αποτελώντας μία καθημερινή σχεδόν σχέση με τις θρησκευτικές δοξασίες του τόπου. Άπαξ και φανερωθεί το αίτημα του πιστού από τον Άγιο, παρασκευάζεται ως ανταλλάγμα ένα νηστίσιμο γλύκισμα που διαβάζεται και ευλογείται από την Εκκλησία. Αφού η πίτα ευλογηθεί, στη συνέχεια ανταλλάσσεται με άλλα διαβασμένα κομμάτια εντός της εκκλησίας ή μοιράζεται ευρύτερα στην κοινότητα. Συνεχίζεται έτσι στις ημέρες μας και διατηρείται μια αρχέγονη σχέση αμοιβαιότητας, προσφοράς και ανταλλαγής μεταξύ των πιστών και του θείου. Μολοντί ο Άγιος Φανούριος πανηγυρίζει στις 27 του Αυγούστου, τα αιτήματα και οι πίτες προς αυτόν αποτελούν μια προσευχητική πρακτική που απαντάται όλο τον χρόνο. Υπάρχουν φορές που τα αιτήματα και η ικανοποίησή τους υπερτερούν των παρασκευασμάτων. Τότε γίνεται λόγος για ένα χρέος πνευματικό και ηθικό, κατά το οποίο η ιερή σιωπηρή συμφωνία ικανοποιείται μονομερώς, υπέρ του πιστού. Η σχέση αυτή φαίνεται να μην χρειάζεται πάντοτε την άμεση επιβεβαίωση. Η βίντεο-προβολή 3 φορές 40 κομμάτια επιδιώκει να ακολουθήσει, να καταγράψει και εν τέλει να προβάλλει τη διαδικασία της προετοιμασίας και εξωραϊσμού της Μονής του Αγίου Φανουρίου Μάρπησας, την παρασκευή της φανουρόπιτας στο τοπικό

αρτοποιείο του χωριού, το τυπικό της εκκλησιαστικής τελετουργίας και τέλος τη διαδικασία ανταλλαγής και μοιράσματος της διαβασμένης φανουρόπιτας.

Χαρά Στεργίου, Θεωρία σακιδίου, 2022

Η 'Θεωρία Σακιδίου' αποτελεί ένα ηχητικό αφήγημα που συνδέει το εμβληματικό κείμενο της Ursula LeGuin 'The Carrier Bag Theory of Fiction' (ελλ. Η Θεωρία του Σακιδίου στη Φαντασία, 2021) με την 'αποσπερνιά', τη συντροφική στιγμή αφηγήσεων και παράλληλης χειρωνακτικής εργασίας που παραδοσιακά ακολουθούσε το θερισμό (Ζ. Στέλλας, 2005) και λάμβανε χώρα στην κατοικιά. Το κείμενο διασκευάζεται μέσα από κυκλικές μεταφράσεις και διαρυγνύεται από τις αφηγήσεις γυναικών της Μάρπησας σχετικά με τις αναμνήσεις της αποσπερνιάς όπου η κατοικιά ως άλλη πελώρια και αχανής τσάντα εξιστορήσεων, εργαλείων, καρπών και συλλογικής συνύπαρξης δίνει φωνή σε νέες αφηγήσεις. "Μαζεύοντας σπόρους και λέγοντας ιστορίες" (LeGuin, 2021, 282) η Ιωάννα, η Μαρουσώ, η Μαργαρίτα, η Χαρούλα, η Μαργαρίτα, η Ούρσουλα, η Φλόρενς και η Γκάλα συνθέτουν αυτό το ακουστικό docu-fiction, ως θεωρία ενός ακόμη σακιδίου, συνοδευόμενο από ηχογραφήσεις πεδίου των σιτηρών και της άγριας βρώμης στον τόπο παλαιών κατοικιών.

Λίγα λόγια για τις καλλιτέχνιδες

Η **Φοίβη Γιαννίση** είναι ποιήτρια και αρχιτέκτων, καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Το έργο της είναι διαμεσικό και ερευνά την ποίηση στη σχέση της με τον χώρο και το σώμα μέσα από τα πεδία της γραφής, της εκφώνησης, της περφόρμανς, της αναπαράστασης και της εγκατάστασης.

Η δουλειά της **Βιργινίας Μαστρογιαννάκη** περιστρέφεται γύρω από τις έννοιες της διάρκειας, του ορίου, του λάθους, του περιττού, τόσο ως προς τις σχέσεις μεταξύ εκείνης και των υλικών, αλλά και ως προς των σχέσεων αυτών που πιθανόν να αναπτύσσονται στον κοινωνικό της περίγυρο. Μπορεί να συναντήσει κανείς ένα είδος δοκιμής της αντοχής της αλλά και της αντοχής των υλικών της, είτε πρόκειται για ύλες άψυχες, είτε για άλλους ανθρώπους.

Η **Μαρία Σιδέρη** είναι performer και ερευνήτρια. Με βασικά υλικά τον ήχο, τη φωνή και τη σωματικότητα και μέσα από διαφορετικές μεθόδους έρευνας, το έργο της εστιάζει στις αναπαραστάσεις του σώματος μέσα από την αρχαιακή έρευνα.

Η πρακτική της **Χαράς Στεργίου** επικεντρώνεται στην προσέγγιση θεωρίας δια μέσου της πρακτικής και στην παραγωγή γνώσης μέσα από πιθανούς καλλιτεχνικούς υβριδισμούς, επενδύοντας μεταξύ άλλων σε πιθανούς ηχητικούς τρόπους μελέτης.

12ο Φεστιβάλ Διαδρομές στη Μάρπησσα

**Παρασκευή 26, Σάββατο 27 και Κυριακή 28 Αυγούστου 2022
Μάρπησσα, Πάρος**

ώρες 19:00 – 22:00, είσοδος ελεύθερη

δείτε το αναλυτικό πρόγραμμα του φεστιβάλ ΕΔΩ

Διοργάνωση: Διαδρομές στη Μάρπησσα
Συνδιοργάνωση: Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Δήμος Πάρου
Μεγάλος Χορηγός: Blue Star Ferries

Site: www.stimarpissa.gr

facebook: <https://www.facebook.com/RoutesinMarpissa>

instagram: <https://www.instagram.com/stimarpissa/>

twitter: <https://twitter.com/stimarpissa>

youtube: <https://www.youtube.com/channel/UCTd5rdLdrEPp9q6Wjmi>